

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/176/155/94

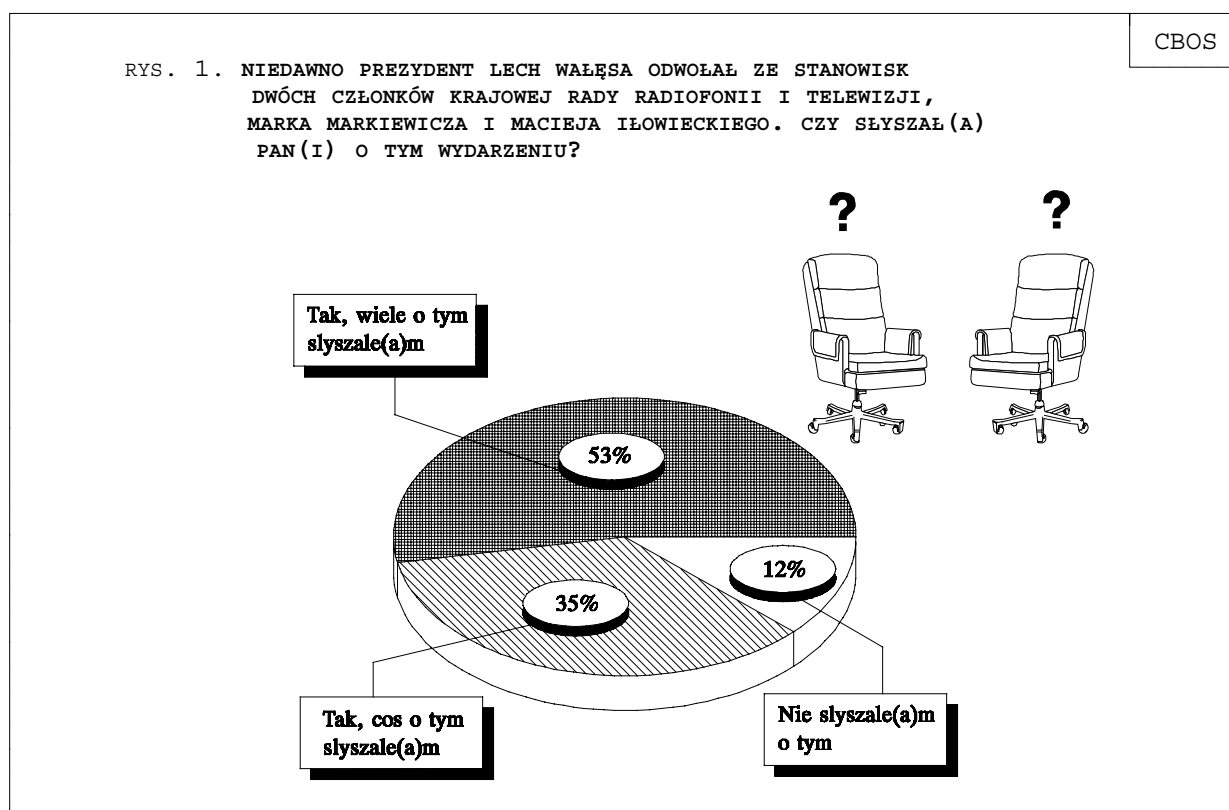
SPÓR WOKÓŁ KRAJOWEJ RADY RADIOFONII I TELEWIZJI A PODZIAŁY POLITYCZNE WŚRÓD POLAKÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Odwołanie Marka Markiewicza i Macieja Iłowieckiego z Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji było w ostatnim okresie jedną z najważniejszych spraw, biorąc pod uwagę stopień zainteresowania opinii publicznej. Jedynie co ósmy respondent październikowego sondażu CBOS¹ nie słyszał o tym wydarzeniu.

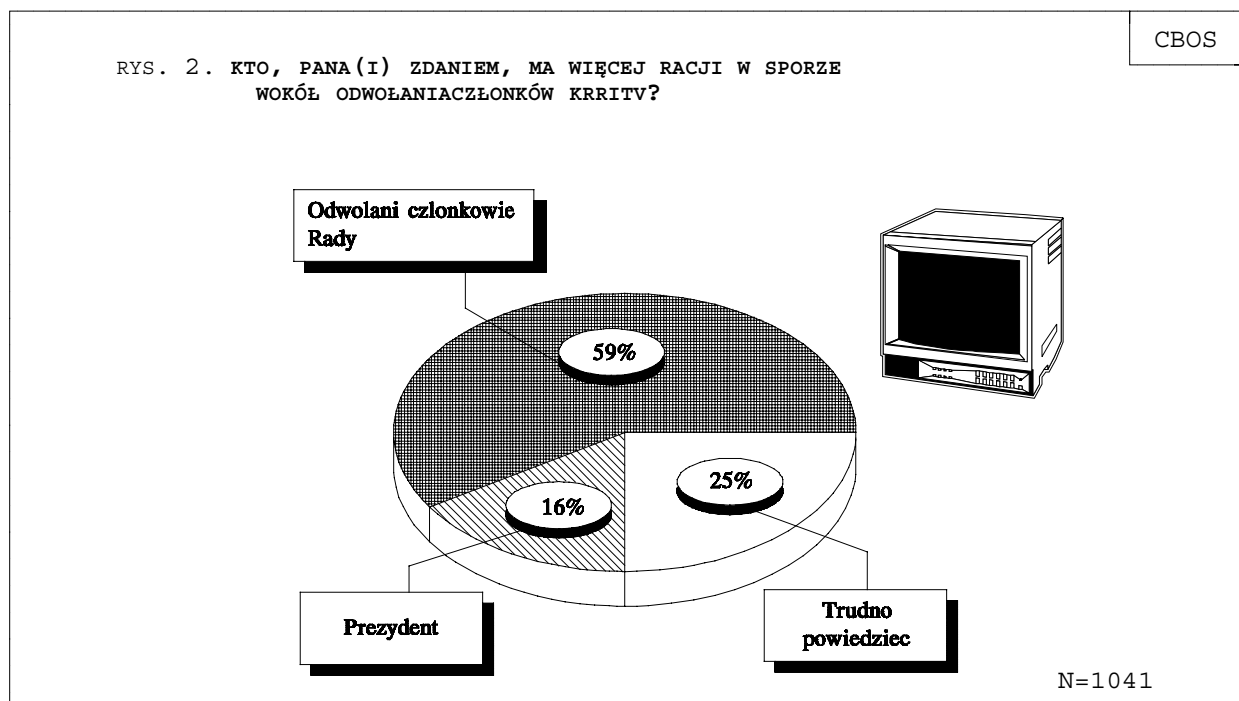

Podobny rezultat uzyskał OBOP w badaniu przeprowadzonym we wrześniu (przed kolejnym zaostreniem konfliktu po mianowaniu przez prezydenta dwóch nowych członków Rady na miejsce Markiewicza i Iłowieckiego).

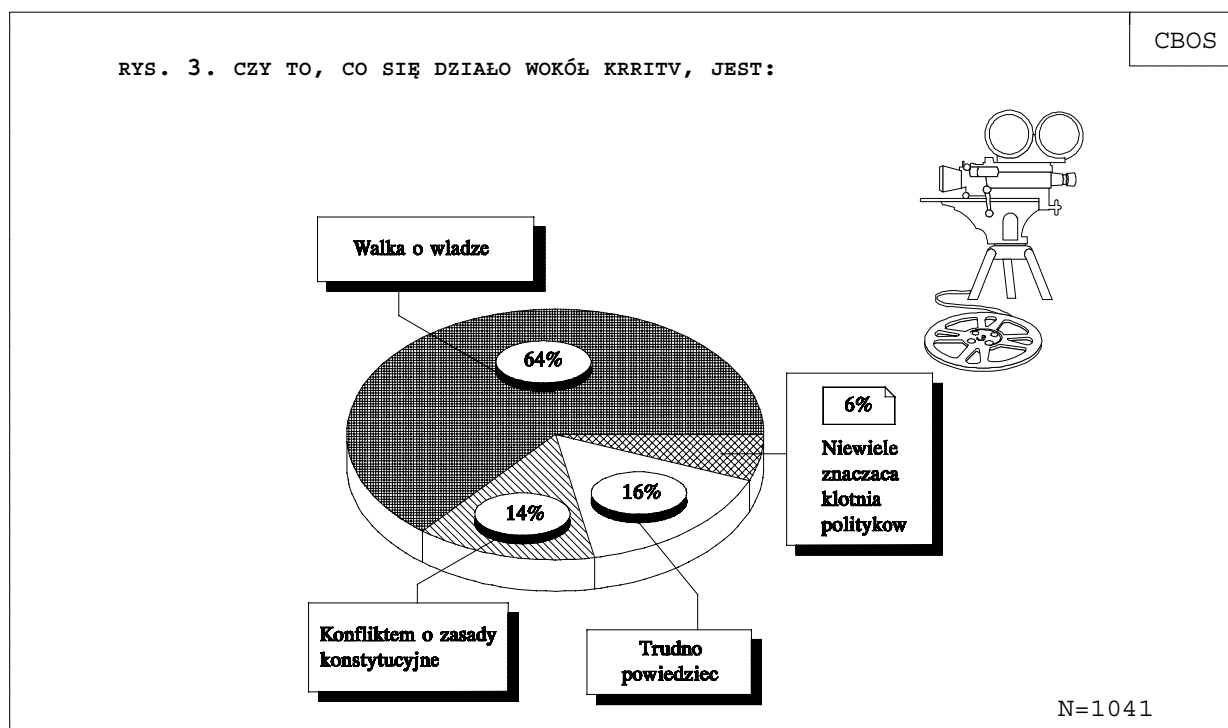
¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (53) zrealizowano w dniach 6-10 października '94 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1184).

Interpretacja konfliktu, opinie o jego uczestnikach

W badaniu CBOS - tak jak w innych sondażach poświęconych temu zagadnieniu (OBOP - wrzesień, PBS - październik), respondenci zdecydowanie chętniej przyznawali rację odwołanym członkom Rady niż prezydentowi.

Konflikt wokół Rady nie jest postrzegany przez opinię publiczną w kategoriach sensacji, lecz jako wydarzenie doniosłe, brzemiennie w skutki. Najczęściej padała opinia, że jest to walka o władzę.

Kto przyznaje rację Markiewiczowi i Iłowieckiemu, a kto prezydentowi?

Osoby skłonne przyznać rację prezydentowi są w wyraźnej mniejszości - wydawać by się mogło, iż konflikt, o którym mowa, w zasadzie nie dzieli ludzi, że większość społeczeństwa ma w tej kwestii wyrobione zdanie. Tymczasem okazuje się, że jest inaczej, gdy nie traktujemy społeczeństwa jako całości, lecz uwzględniamy rozmaite jego części, segmenty, grupy.

Trudno wskazać cechy statusu respondentów, którymi jednoznacznie i czytelnie wyróżnialiby się zwolennicy prezydenta i sympatycy odwołanych członków Rady, choć są tu pewne prawidłowości. Na przykład osoby usytuowane na wyższych szczeblach hierarchii społecznej (menedżerowie, inteligencja) częściej opowiadają się po stronie Markiewicza i Iłowieckiego, podczas gdy robotnicy wykwalifikowani w większym stopniu identyfikują się ze stanowiskiem prezydenta Lecha Wałęsy. Natomiast wśród robotników niewykwalifikowanych wyraźnie dominuje pogląd, że rację mają odwołani członkowie Rady.

Spośród rozmaitych czynników tworzących standardowy katalog cech społeczno-demograficznych² deklarowany światopogląd najbardziej wyraziście różnicuje opcje wyrażane przez badanych. Zwolennicy poglądów lewicowych zdecydowanie częściej niż osoby o orientacji prawicowej przyznają odwołanym członkom Rady rację w sporze z prezydentem i odwrotnie.

Spójrzmy na bardziej konkretne przejawy różnic politycznych, dzielących Polaków, jako na potencjalne czynniki zróżnicowania ocen konfliktu między prezydentem i odwołanymi członkami Krajowej Rady. Być może właśnie tego rodzaju konflikt, wobec którego każdy z nas zmuszony jest zająć jednoznaczne stanowisko, jest najlepszym probierzem rzeczywistych różnic w opcjach politycznych, skłania bowiem do dokonywania realnych wyborów czy rozstrzygnięć.

Potencjalne elektoraty poszczególnych ugrupowań politycznych silnie różnią się w swych ocenach. Obok jednoznacznych opcji (pro- i antyprezydenckiej) daje się tu zauważyć cała gama postaw pośrednich, która umożliwia usytuowanie elektoratów głównych partii i koalicji na swego rodzaju *continuum*.

Tabela 1

w procentach

Osoby przyznające rację w sporze:	Osoby, które w wyborach głosowałyby na:							
	BBWR	KPN	PSL	partie prawi- cove	SLD	"S"	UP	UW
- prezydentowi	42	37	17	27	5	34	12	27
- odwołanym członkom Rady	17	44	67	46	83	33	72	57

W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi "Trudno powiedzieć"

Na skrajnie "antyprezydenckim" biegunie *continuum* znajdują się zwolennicy SLD - niemal wszyscy przyznają rację odwołanym członkom Rady w ich sporze z Lechem Wałęsą. Przeciwny - "proprezydencki" - biegun nie ma równie jednoznacznie zdefiniowanego reprezentanta. Najbliżej tego krańca znajdują się zwolennicy BBWR. Także osoby skłonne głosować na KPN i "Solidarność" częściej od innych przyznają rację prezydentowi, ich opinie są jednak silnie spolaryzowane.

² Patrz tabela aneksowa.

Jak można było przewidywać, rozbieżność poglądów w kwestii omawianego konfliktu odnosi się wprost do rozbieżności opinii o **prezydencie i rządzie**. Respondenci uważający, że działania Lecha Wałęsy wzmacniają państwo, częściej od innych (56%) twierdzą, że Lech Wałęsa miał rację usuwając z Rady Markiewicza i Iłowieckiego, ci zaś spośród badanych, którzy są przeciwnego zdania, wyraźnie preferują pogląd, że prezydent nie ma racji w tym sporze (75%). Respondenci pozytywnie oceniający rząd w znacznej mierze przyznają rację odwołanym członkom Rady (64%), natomiast ci, którzy wyrażają negatywne opinie o rządzie, częściej niż inni przyznają rację prezydentowi (28%).

Konflikt wokół Krajowej Rady uaktywnia więc i do pewnego stopnia wzmacnia różnice polityczne. Nie może być inaczej, skoro większość badanych uważa, iż *de facto* jest to element walki o władzę. Tu jednak także ujawniły się charakterystyczne rozbieżności.

Tabela 2

w procentach

Osoby przyznające rację w sporze:	Osoby uważające spór wokół Rady za przejaw:		
	niewiele znaczącej kłótni polityków	walki o władzę	konfliktu o zasady konstytucyjne
- prezydentowi	14	56	16
- odwołanym członkom Rady	4	74	16
Pominięto odpowiedzi "trudno powiedzieć"			

Ci spośród respondentów, którzy solidaryzują się z prezydentem, częściej od innych skłonni są bagatelizować konflikt, rzadziej zaś uważają go za przejaw walki o władzę. Opowiedzenie się po przeciwnej stronie sporu wyraźnie natomiast implikuje pogląd, że gra toczy się o władzę w państwie. Nie ma wątpliwości, że w przekonaniu tych osób jest to zjawisko negatywne, w ten sposób wyrażają one krytykę działań prezydenta. Opinia, według której tłem konfliktu są zasady przyszłej konstytucji, miałaby w tym kontekście status neutralny, skoro żadna z grup nie opowiedziała się za nią chętniej.

★

★

★

Konflikt, spowodowany odwołaniem dwóch członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, silnie i wyraziście ujawnił różnice w poglądach politycznych Polaków. Fakt istnienia zwolenników opcji pro- i antyprezydenckiej ma związek z wieloma istotnymi podziałami politycznymi. W przypadku tego konfliktu osoby skłonne identyfikować się ze stanowiskiem Lecha Wałęsy należą jednak do wyraźnej mniejszości.

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Kto, Pana(i) zdaniem, ma więcej racji w sporze wokół odwołania członków KRRiTV

(%)

	Prezydent	Odwołani członkowie Rady	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	59	25	1041
Płeć				
Mężczyźni	18	60	23	521
Kobiety	14	57	28	520
Wiek				
do 24 lat	9	64	26	130
25-34	23	59	18	203
35-44	10	69	22	226
45-54	17	55	28	156
55-64	23	54	24	166
65 lat i więcej	14	48	39	157
Miejsce zamieszkania				
Wieś	14	58	28	397
Miasto do 20 tys.	18	50	33	121
od 21 do 100 tys.	15	58	26	186
101-500 tys.	17	69	14	187
501 tys. i więcej mieszk.	18	56	27	150
Region				
Północny	20	59	21	99
Zachodni	8	64	28	111
Środkowo-zachodni	12	58	30	164
Środkowy	16	56	28	190
Wschodni	20	51	29	128
Południowo-wschodni	16	54	30	179
Południowo-zachodni	18	70	13	170
Wykształcenie				
Podstawowe	17	53	30	335
Zasadnicze zawodowe	13	61	26	287
Średnie	16	61	23	339
Wyższe	18	66	16	80
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	13	70	17	63
Prac.umysł.niż.szczębla	12	69	19	104
Pracownicy fiz.- umysł.	16	67	17	68
Robotnicy wykwalifikowani	24	56	19	115
Robotnicy niewykwalifik.	5	67	28	49
Rolnicy	18	49	33	72
Prywatni przedsiębiorcy	20	52	28	52
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	18	54	27	312
Uczniowie i studenci	6	58	36	46
Bezrobotni	10	64	26	92
Gospodynie domowe i inni	16	50	34	68
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	10	58	33	83
750 tys. - 1249 tys.	11	56	33	188
1250 tys. - 1749 tys.	16	52	32	178
1750 tys. - 2249 tys.	20	57	24	184
2250 tys. i powyżej	18	66	16	388
Ocena własnych war. mater.				
Złe	15	59	26	379
Średnie	15	58	28	509
Dobre	22	61	17	152
Zainteresowanie polityką				
Duże	17	66	17	131
Średnie	18	62	20	476
Małe lub żadne	13	53	34	434
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	12	44	43	70
Raz w tygodniu	17	55	28	598
Kilka razy w roku	16	63	21	273
W ogóle nie uczestniczy	9	79	12	100
Poglądy polityczne				
Lewica	10	70	20	239
Centrum	13	60	27	314
Prawica	29	50	21	225
Trudno powiedzieć	13	55	33	264